

2024-10-22

Förbundsdirektionen för Samverkan Återvinning och Miljö (SÅM)

Yttrande över Hylte kommuns ansökan om inträde i SÅM

Kommunfullmäktige i Hylte kommun har inkommit med en ansökan om att inträda i SÅM från och med 2026-01-01.

Gällande förbundsordning för SÅM stipulerar att förbundsdirektionen ska yttra sig över en inkommen ansökan och därefter överlämna ärendet till respektive medlemskommuns fullmäktige för beslut. Ny medlem har antagits när samtliga medlemmars fullmäktige bifallit ansökan och en ny förbundsordning fastställts.

Förslag till beslut

Att bifalla inkommen ansökan från Hylte kommun om inträde i SÅM från och med 2026-01-01.

Att uppdra åt SÅM att utarbeta en reviderad förbundsordning där Hylte kommun integreras enligt förbundsdirektionens förslag.

Beslutsunderlag

Hylte kommuns ansökan om medlemskap i SÅM, daterad 2024-09-23

Förbundsdirektionens yttrande över Hylte kommuns ansökan om inträde i SÅM, daterat 2024-10-22

Budgetjämförelse SÅM 2025 och Hylte 2026, daterad 2024-10-14

Ärendeframställan

Bakgrund och förutsättningar för avfallssamverkan

Kommunalförbundet Samverkan Återvinning Miljö, SÅM, bildades 2018 av Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo kommuner. Syftet var att gemensamt bedriva en rationell och resurseffektiv avfallshantering med miljömässig hållbarhet i fokus. Bildandet grundades på övertygelsen att mindre kommuner blir starkare genom samverkan, att samverkan möjliggör en högre servicenivå för kommuninvånarna och att miljönyttan i avfallshanteringen förbättras. Redan från start har en öppenhet funnits kring att välkomna ytterligare medlemskommuner i kommunalförbundet för att därigenom säkra långsiktig hållbarhet och kapacitet att möta framtida utmaningar inom avfallshanteringen.

För att full rationalitet och ekonomisk effekt av avfallssamverkan ska uppnås bör befolkningsunderlaget enligt utredningar uppgå till mellan 100 000-200 000 invånare. SÅM:s medlemskommuner omfattar gemensamt knappt 90 000 invånare, vilket innebär att förbundets storlek idag är i underkant för att fullt ut tillgodogöra sig de positiva effekterna.

Hylte kommun består av knappt 10 300 invånare och är geografiskt fördelaktigt beläget i förhållande till SÅM:s övriga medlemskommuner. Med ett inträde ökas förbundets befolkningsunderlag något vilket kan bidra till att ytterligare förstärka den positiva effekten av samverkan, framförallt kompetensmässigt. Medan en mindre verksamhet eller en enskild kommun kan ha utmaningar i att upprätthålla en god kompetensförsörjning på grund av begränsade resurser och en mindre arbetsmarknad, ger en regionalt större organisation bättre möjligheter att attrahera och behålla specialistkompetens.

Genom en anslutning vidgas även SÅM:s exponering mot kommuner i angränsande län, något som kan vara gynnsamt för framtiden och bidra till regional utveckling. Dessutom förbättras möjligheterna för kommunal samverkan inom fler områden än avfallshantering, vilket kan komma samtliga medlemskommuner till nytta.

En utökning av antalet kommuner ger även förbundet en starkare röst och ökad möjlighet att påverka beslut, vilket är betydelsefullt i dialog med exempelvis Avfall Sverige, kommunernas branschorganisation i avfallsfrågor, samt myndigheter så som Naturvårdsverket.

Ekonomiska konsekvenser

SÅM har genomfört en utredning av de ekonomiska konsekvenser som ett inträde av Hylte kommun skulle medföra initialt. Utredningen är baserad på nuvarande kända förutsättningar och utgår från Hylte kommuns budget för år 2024 samt det faktiska utfallet för 2023, anpassat till SÅM:s förutsättningar och budgetmall (se beslutsunderlag med budgetjämförelse).

Utifrån dessa beräkningar bedöms SÅM:s intäkter inom Hylte kommun uppgå till cirka 20 miljoner kronor år 2026 medan kostnaderna för samma år uppskattas till cirka 23 miljoner kronor. Detta innebär att runt 3 miljoner kronor bedöms saknas år 2026 vilket då bör sättas i relation till SÅM:s totala omsättning för samma år, som uppskattas till 175 miljoner kronor. Underskottet motsvarar således under 2 % av den totala omsättningen.

Den initiala kostnadsökningen kommer framför allt av att SÅM vid ett inträde övertar Hylte kommuns befintliga entreprenadavtal. Under åren 2026-2028 förväntas kostnaderna minska i takt med att Hylte kommuns avfallsverksamhet och avtal succesivt integreras i SÅM:s organisation och avtal. Redan till 2026 kommer ett flertal av Hylte kommuns avtal kopplat till avfallsverksamheten upphandlas på nytt och storskalighetsfördelarna genom SÅM medför då en fördel. Den fulla ekonomiska effekten bedöms dock synas först år 2029, då en ny gemensam upphandling för fyrfacksentreprenaden kommer att genomföras.

På sikt bedöms de stordriftsfördelar som ett större förbund innebär, med ökad omsättning och möjliggörande av gemensamma upphandlingar, bidra till effektiv resursanvändning och långsiktig stabilitet.

Upparbetat ekonomiskt överskott för GGVV-kommunerna

Avfallsverksamheten är strikt taxefinansierad och utgår ifrån kommunallagens självkostnadsprincip. Överuttag, det vill säga taxeinkomster som överstiger kostnaderna för det kommunala avfallsuppdraget, ska inte betraktas som en vinst utan som en skuld som ska återföras till avgiftskollektivet.

SÅM har de senaste åren genererat ett överskott. Överskottet är främst beroende på lyckade upphandlingar, försäljning av material samt avsevärt ökade intäkter med anledning av det kommunala insamlingsansvaret för förpackningar, där ersättning erhålls från producenterna av förpackningsmaterial. Vid ett inträde av Hylte kommun behöver detta överskott återföras till abonnenterna i de fyra GGVV-kommunerna. SÅM kommer att genomföra en utredning för att fastställa hur denna reglering bäst bör ske.

Förslag till andel i kommunalförbundet

Medlemskommunernas andel i SÅM bestäms utifrån en kvotfördelning som fastställs i förbundsordningen. Denna kvotfördelning beräknas genom antalet folkbokförda invånare i varje enskild medlemskommun dividerat med det totala antalet folkbokförda invånare i samtliga medlemskommuner. På motsvarande sätt som när GGVV-kommunerna bildade SÅM, träffas vid ett inträde av Hylte kommun en överenskommelse där tillgångar och skulder regleras, så att varje kommun enligt kvotfördelningen bär sin ekonomiska del. Det föreligger ett solidariskt borgensansvar för SÅM:s samtliga medlemskommuner, men SÅM bär sina egna lån och kostnader vilket gör att kommunerna inte påverkas kostnadsmässigt.

Baserat på befolkningsunderlaget för respektive medlemskommun per 31/12 2022 (SCB) föreslås nedan kvotfördelning från 2026-01-01:

- Gislaveds kommun 30 %
- Gnosjö kommun 9 %
- Hylte kommun 11 %
- Vaggeryds kommun 15 %
- Värnamo kommun 35 %

Förslag till antal ledamöter i förbundsdirektionen

Enligt förbundsordningen ska SÅM:s direktion bestå av två ledamöter och två ersättare från respektive medlemskommun. Vid ny ansökan om inträde, ska direktionen i sitt yttrande föreslå antal ledamöter för den nya medlemmen samt totalt antal ledamöter och fördelning av dessa i den nya direktionen.

Utifrån ovanstående föreslås att direktionen utökas med två ordinarie ledamöter samt två ersättare från Hylte kommun, så att direktionen totalt omfattar tio ledamöter samt tio ersättare. Ledamöter och ersättare utses av respektive medlems kommunfullmäktige.

Övriga förutsättningar som ska gälla vid ett inträde

Samma förutsättningar som gällde för övriga GGVV-kommuner vid bildandet av SÅM ska gälla för Hylte kommun vid ett inträde. Exempelvis ska SÅM överta Hyltes anläggningstillgångar till bokfört värde. Hylte kommun ska även ansvara för att inrätta en externslammottagning där slam från kommunens enskilda avlopp tas emot och behandlas, mot en behandlingsavgift som faktureras SÅM.

Sammanträdesdatum 2024-10-22

Plats och tid Värnamo Kommunhus, den 22 oktober, kl. 16:00 – 18:00

Beslutande

Tobias Pettersson, ordf. (M), Värnamo
Marie Johansson, vice ordf. (S), Gislaved
Gert Jonsson, (M), Vaggeryd
Kristine Hästmark, (M), Gnosjö
Klas Gustavsson, (EMP), Vaggeryd
Kjell Örtlund, (MiG), Gislaved
Anetté Myrvold, (S), Värnamo
Camilla Karlsson, (S), Gnosjö

Övriga deltagande

Jonatan Rosenquist, förbundsdirektör, SÅM
Ewa Nilsson, förbundsadministratör, SÅM
Camilla Almquist, verksamhetschef marknad, SÅM

Utses att justera Gert Jonsson

Justeringens
plats och tid

Under-
skrifter

Sekreterare

.....
Ewa Nilsson

Ordförande

.....
Tobias Pettersson

Justerande

.....
Gert Jonsson

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organisation

Förbundsdirektion SÅM

Paragrafer

Datum för
anslags uppsättande

Datum för
anslags nedtagande

Förvaringsplats
för protokollet

Underskrift

.....

Utdragsbestyrkande

2024-10-22

SAMMANFATTNING

Mötet är det femte mötet under år 2024 med förbundsdirektion för kommunalförbundet SÅM (Samverkan Återvinning och Miljö).

Mötet öppnas, Ewa Nilsson utses till sekreterare och Gert Jonsson till justerare av protokollet. Detta protokoll avser direktjustering av paragraf 54.

Ärendeförteckning:

Föredragande: Jonatan Rosenquist = JR

Beslutsärenden:

§54 Yttrande över Hylte kommuns ansökan om inträde i SÅM (direktjustering)

2024-10-22

§54

Dnr: SÅM 2024/002-7

Yttrande över Hylte kommuns ansökan om inträde i SÅM**Ärendebeskrivning**

Kommunfullmäktige i Hylte kommun har inkommit med en ansökan om att inträda i SÅM från och med 2026-01-01. Gällande förbundsordning för SÅM anger att förbundsdirektionen ska yttra sig över en inkommen ansökan och därefter överlämna ärendet till respektive medlemskommuns fullmäktige för beslut. Ny medlem har antagits när samtliga medlemmars fullmäktige bifallit ansökan och en ny förbundsordning fastställts.

SÅM bildades 2018 av Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo kommuner med syftet att gemensamt bedriva en rationell och resurseffektiv avfallshantering där miljömässig hållbarhet är i fokus. Bildandet grundades på övertygelsen att mindre kommuner blir starkare genom samverkan, att samverkan möjliggör en högre servicenivå för kommuninvånarna och att miljönyttan i avfallshanteringen förbättras. Redan från start har en öppenhet funnits kring att välkomna ytterligare medlemskommuner i kommunalförbundet för att därigenom säkra långsiktig hållbarhet och kapacitet att möta framtida utmaningar inom avfallshanteringen.

Ett förslag till yttrande över Hylte kommuns ansökan om inträde i SÅM har arbetats fram och bifogas som beslutsunderlag. Tjänstemannaorganisationen ser positivt på en utökning av förbundet med Hylte kommun. Se förslag till yttrande för en mer detaljerad beskrivning av ärendet.

Hylte kommun har ansökt om inträde i SÅM från och med 2026-01-01. Med anledning av detta bör GGVV-kommunerna hantera Hylte kommuns ansökan om inträde i SÅM under fullmäktigesammanträde innan årsskiftet. Denna paragraf kommer därför att direktjusteras för att skapa mer tid till medlemskommunernas egna beslutsprocesser.

e.u.

Jonatan Rosenquist
Förbundsdirektör SÅM

Beslutsunderlag:

Förslag till yttrande över Hylte kommuns ansökan om inträde i SÅM, daterat 2024-10-14

Budgetjämförelse SÅM 2025 och Hylte 2026, daterad 2024-10-14

Förslag till beslut:

- Att föreslå kommunfullmäktige i respektive medlemskommun att bifalla inkommen ansökan från Hylte kommun om inträde i SÅM från och med 2026-01-01.
- Att föreslå kommunfullmäktige i respektive medlemskommun att uppdra åt SÅM att utarbeta en reviderad förbundsordning där Hylte kommun integreras enligt förbundsdirektionens förslag.
- Att denna paragraf justeras omedelbart.

Förslag till beslut på sammanträdet:

Tobias Pettersson föreslår bifall till ursprungligt beslutsförslag.

Klas Gustavsson yrkar avslag.

Beslutsgång

Ordförande konstaterar att det finns två förslag till beslut.

Ordförande frågar om direktionen kan bifalla presenterat förslag och finner det bifallet.

Omröstning begärs. Följande beslutsgång godkänns.

Ja, röst för bifall till presenterat förslag.

Nej, röst för bifall till Klas Gustavssons yrkan på avslag.

Omröstningsresultat genom handuppräkning enligt nedan.

Tobias Pettersson	Ja
Marie Johansson	Ja
Gert Jonsson	Ja
Kristine Hästmark	Ja
Klas Gustavsson	Nej
Kjell Örtlund	Ja
Anetté Myrvold	Ja
Camilla Karlsson	Ja

Förbundsdirektionen beslutar med sju röster för och en röst emot:

- Att föreslå kommunfullmäktige i respektive medlemskommun att bifalla inkommen ansökan från Hylte kommun om inträde i SÅM från och med 2026-01-01.
- Att föreslå kommunfullmäktige i respektive medlemskommun att uppdra åt SÅM att utarbeta en reviderad förbundsordning där Hylte kommun integreras enligt förbundsdirektionens förslag.
- Att denna paragraf justeras omedelbart.

Reservation

Klas Gustafsson reserverar sig mot direktionens beslut till förmån för sitt eget yrkande på avslag.